

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในศูนย์ศิลปาชีพบางไทรในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถนี้ เป็นโครงการเบื้องต้นในการศึกษาและประเมินสถานการณ์เบื้องต้น ในการจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าวขึ้น รวมทั้งพิจารณาจัดวางแผนการดำเนินงานและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการศึกษานำร่องในงานเป่าแก้ว งานเครื่องปั้นดินเผา งานโลหะ และงานไม้

วิธีการศึกษาประกอบด้วยการประชุมระดมสมองในกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการบริหารของศูนย์ศิลปาชีพฯ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การศึกษาและสำรวจสถานที่ฝึกปฏิบัติงานในแผนกดังกล่าว รวมทั้งการศึกษาและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรอบการศึกษาจะเน้นใน 4 ประเด็นหลักคือ 1) การจัดเตรียมโครงสร้างและการบริหารจัดการในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ 2) การปรับปรุงและพัฒนาสภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานให้เหมาะสม รวมทั้งการจัดเตรียมเรื่องการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล 3) การจัดทำข้อมูลทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ และ 4) การจัดทำแนวทางในการจัดบริการอาชีวอนามัยสำหรับหน่วยปฐมภูมิ สำหรับศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

ผลการศึกษาพบว่า ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ มีความเหมาะสมที่จะก่อตั้งศูนย์เรียนรู้การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เพราะเป็นแหล่งที่ฝึกปฏิบัติงานของนักเรียนที่มาเรียนรู้ทางด้านงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งสามารถที่จะนำเอาความรู้ทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป รวมทั้งมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญอีก 2 กลุ่มคือ ประชาชนทั่วไปและพนักงานในสถานประกอบการในบริเวณใกล้เคียง โอกาสที่จะก่อตั้งและพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ ดังกล่าว มีความเป็นไปได้สูงเพราะมีการสนับสนุนทางนโยบายจากผู้บริหาร โครงสร้างที่มีอยู่เดิมมีความสอดคล้องคืออยู่แล้ว และสามารถได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ง่าย

สำหรับการปรับปรุงสภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลสามารถดำเนินการได้ทันที โดยใช้งบประมาณไม่มากนัก และอาจจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ การพัฒนาสื่อเรียนรู้สามารถทำได้ภายในระยะเวลาอันสั้น และสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์จริง เพราะมีผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว คล้ายกับเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต (Live museum) สำหรับการพัฒนาการให้บริการอาชีวอนามัยในระดับปฐมภูมิ สามารถดำเนินการได้โดยการได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ รายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว คณะนักวิจัยได้เสนอในรายละเอียดอยู่ในผลการศึกษา รวมทั้งคาดการณ์งบประมาณที่จะใช้ในแต่ละโครงการไว้ด้วยแล้ว

โดยสรุปการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ ดังกล่าว มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอันมาก ในการที่จะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยให้กับประชาชน โดยเฉพาะชาวชนบทที่ทำงานศิลปหัตถกรรมที่บ้าน ซึ่งการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ จะประสบความสำเร็จสมความคาดหมายได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ที่สำคัญคือ คณะกรรมการบริหารของศูนย์ศิลปาชีพ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการต่าง ๆ

Abstract

This is a preliminary study to assess the possibility to establish an Occupational Health and Safety Management (OHSM) Learning Center at Bangsai Folk Art and Craft center, the support foundation of H.M. Queen Sirikit of Thailand. The study also includes management plans and recommendations on how to develop the center effectively.

Methods of the study included interviewing of key persons, focus group discussions, and workplace survey. The research team also visited the Science museum to get some idea about the museum establishment. Framework of the study focused on 4 topics: 1) Planning for the structure and administrative management of the OHSM Learning Center; 2) Design and Improvement of working conditions and environment; 3) Preparation of knowledge and media for the center; 4) Planning for setting up of occupational health service unit. Regarding workplace survey, the research team selected only 4 workshops, e.g. glassblower, ceramics, metal work, and woodwork, for pilot study.

The results show that it is very suitable and necessary to establish the OHSM Learning Center at the Bangsai Folk Art and Craft center. Since it is a unique training center for Thai handicrafts, all trainees who attend the courses can learn both vocational subjects and occupational health and safety at the same time. In addition, employees and people who are interested in OHSM can learn about this topic as well. The possibility in achievement of the OHSM Learning Center establishment is high because the top policy maker and administrative committees agree and support the idea of setting up the center.

According to workplace survey, improvement of working conditions and environment can be conducted immediately within a reasonable cost. The process of improvement may get some support from other relevant organizations. The learning subjects and media can also be developed within short period of times. The philosophy of this learning center is based on the concept of on the job training. All trainees study the OHSM topics from the real working situation so that this center can be called as "live museum". All details of the master plan are in the report of this study.

In conclusion, establishment of OHSM Learning Center is very essential and useful for the country. It will provide an opportunity for the public, especially Thai people in rural areas, to learn about occupational health and safety. However, resources and investment need to supply and support in order to achieve the goal. Therefore, all relevant organizations including all experts in this field need to collaborate and contribute in this important and laborious job.